

**Què són els drets
d'autor**

1. Què són els drets d'autor

Els drets d'autor són els drets que atorga la llei a la persona que ha creat una obra. Les pel·lícules, les obres de teatre, la música, els llibres, els còmics o les obres d'art no es creen sense un autor. Els drets d'autor concedeixen, a qui crea una obra, el dret exclusiu a decidir sobre la seva pròpia feina: el resultat del treball creatiu.

L'autor pot decidir què fa amb la seva obra: si autoritza tercers a utilitzar la seva obra, si l'explota comercialment o no, si vol divulgar-la o no, i la remuneració que vol obtenir-ne a canvi. Els autors reben ingressos per l'autorització a tercers de l'ús de la seva obra. Els drets d'autor són una condició necessària per poder viure del treball creatiu i que es creïn continguts nous.

2. Què protegeixen els drets d'autor?

L'objecte de la protecció dels drets d'autor és una obra escrita, oral o artística que és el resultat d'una feina creativa original. Els drets d'autor protegeixen l'aparença i el mode d'expressió d'una obra. L'ús previst o el nivell artístic de l'obra són irrelevants, així com la tècnica o el material utilitzat per elaborar l'obra.

Per exemple, els drets d'autor protegeixen textos escrits, pintures, dibuixos, pel·lícules, programes de televisió, obres de teatre, composicions, mapes, obres arquitectòniques i programes informàtics.

3. Com es generen els drets d'autor?

Els drets d'autor es generen automàticament en el moment de creació de l'obra. Per estar protegida, una obra ha de superar el llindar d'originalitat. La superació del llindar d'originalitat es decideix cas per cas. Els drets d'autor no exigeixen cap tràmit, com ara el registre o l'ús del símbol ©.

4. Per a qui es generen els drets d'autor?

Els drets d'autor sempre es generen per a la persona que ha creat l'obra. L'edat de l'autor és irrelevant, és a dir, un menor d'edat pot ser autor, d'acord amb el que estableix la Llei de propietat intel·lectual. Un autor pot cedir, totalment o parcialment, els seus drets d'autor a una altra part, per exemple un centre educatiu o una editorial. La cessió s'ha d'acordar per escrit. Els drets d'autor poden cedir-se també en testament o llegat (articles 42 i 43 de la Llei de propietat intel·lectual).

Ser propietari de la còpia d'una obra en un suport, com un llibre, una pel·lícula en DVD o un quadre, no significa que la persona tingui també els drets d'autor de l'obra. És propietària del suport, però no del contingut.

QUÈ NO QUEDA PROTEGIT PELS DRETS D'AUTOR?

Els drets d'autor no protegeixen la mera informació (dates, meres dades, informació d'esdeveniments) o les idees. Poden utilitzar-se les mateixes idees, sempre que no se'n copii la forma d'expressió.

QUI ÉS EL TITULAR DELS DRETS?

El titular dels drets és a qui pertanyen els drets en virtut de la Llei de propietat intel·lectual. El titular dels drets pot ser l'autor original d'una obra, com un escriptor, un autor d'un llibre de text, un lletrista o un compositor, entre d'altres.

El titular dels drets també pot ser la persona a qui l'autor ha cedit els seus drets d'autor, com una editorial, una productora, una empresa o un centre educatiu. Sovint, tant l'autor com l'editor tenen els drets d'autor.

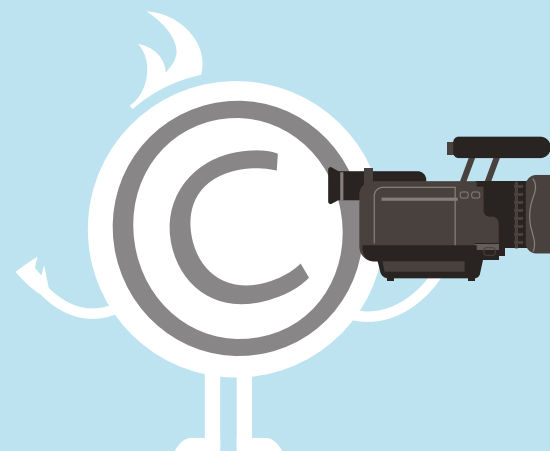
5. Durant quant de temps són vigents els drets d'autor?

Els drets d'autor són vigents durant la vida de l'autor i 70 o 80 anys des del final de l'any de la seva mort. Quan l'obra té diversos autors, com per exemple una pel·lícula, el termini de protecció es calcula des del final de l'any de la mort de l'últim autor mort.

6. Què són els drets connexos?

La Llei de propietat intel·lectual també protegeix determinats drets similars als drets d'autor. S'anomenen drets connexos o afins. Els drets connexos inclouen els drets dels artistes intèrprets o executants, els drets dels productors de fonogrames i cinema, el dret *sui generis* del fabricant d'una base de dades, els drets d'organismes de radiodifusió o els drets de qui fa una mera fotografia, entre d'altres.

Els drets connexos protegeixen, per exemple, la presentació d'una obra, un enregistrament de so, un enregistrament d'imatge i una mera fotografia. Per fer-los servir i copiar-los, també es necessita el permís del titular dels drets. Per rebre la protecció dels drets connexos, no sempre s'exigeix complir el requisit d'originalitat. El termini de protecció dels drets connexos varia en cada cas concret. Per exemple, els drets de qui fa una mera fotografia duren 25 anys computats des del dia 1 de gener de l'any següent a la data de realització, i els drets de l'editor de

determinades produccions editorials d'obres no protegides (per exemple, una edició d'una obra en domini públic) duren 25 anys, computats des de l'1 de gener de l'any següent al de la publicació. Els drets dels productors audiovisuals duren 50 anys, computats des del dia 1 de gener de l'any següent a la seva realització. Malgrat això, si dins d'aquest període l'enregistrament es divulga lícitament, els drets esmentats expiraran al cap de 50 anys des de la divulgació, computats des del dia 1 de gener de l'any següent a la data en què aquesta es produeixi.

D'altra banda, els drets dels productors de fonogrames expiraran 50 anys després que s'hagi fet l'enregistrament. No obstant això, si el fonograma es publica lícitament durant aquest període, els drets expiraran 70 anys després de la data de la primera publicació lícita. Si durant el període esmentat no se n'efectua cap publicació lícita però el fonograma es comunica lícitament al públic, els drets expiraran 70 anys després de la data de la primera comunicació lícita al públic.

7. Quins drets té l'autor?

Els drets d'autor els conformen els drets econòmics i morals. L'autor té el dret exclusiu a decidir si es fan còpies de la seva obra, si l'obra es posa a disposició del públic o es comunica públicament, es distribueix o es transforma. La distribució inclou, per exemple, la venda, el préstec i el lloguer de còpies de l'obra. La posada a disposició es refereix a pujar-la a internet o una intranet perquè els usuaris puguin accedir-hi en qualsevol moment i en qualsevol lloc. A més, l'autor pot decidir si la seva obra pot modificar-se, traduir-se a un altre idioma, presentar-se o expressar-se en un altre gènere literari o art, o fent servir un altre mètode.

L'autor pot cedir totalment o parcialment els seus drets econòmics. L'autor no pot cedir els seus drets morals: els manté encara que els drets econòmics s'hagin cedit totalment.

Els drets d'autor

DRETS ECONÒMICS

Protegeixen les possibilitats de l'autor d'obtenir ingressos.

DRETS MORALS

Protegeixen l'honor de l'autor.

REPRODUCCIÓ

Es refereix, per exemple, a la impressió, digitalització, fotocopiats i altres reproduccions d'obres d'art. Copiar amb un bolígraf o escanejar el material és fer una còpia d'una obra.

COMUNICACIÓ PÚBLICA O POSADA A DISPOSICIÓ DEL PÚBLIC D'UNA OBRA

Significa, per exemple, interpretar una composició en un concert, projectar una pel·lícula en un cinema, fer la representació teatral d'un text o una lectura dramatitzada, o pujar una fotografia, un llibre o un article en un lloc web.

DRET DE PATERNITAT

El dret moral de paternitat permet a l'autor exigir el reconeixement de la seva condició d'autor de l'obra. Això significa que s'ha d'indicar el nom de l'autor, d'acord amb les bones pràctiques, quan es fa servir una obra públicament. El nom s'ha d'esmentar, per exemple, quan l'obra es presenta en públic o es posa a disposició del públic d'una altra manera.

DRET MORAL A LA INTEGRITAT

Significa que una obra no pot modificar-se de manera que ofengui el valor literari o artístic o la singularitat de l'autor. L'obra tampoc ha de posar-se a disposició del públic d'una manera o en un context ofensius.

TRANSFORMACIÓ

La transformació d'una obra en comprèn la traducció, adaptació i qualsevol altra modificació de la seva forma, i de la qual es derivi una obra diferent.

DISTRIBUCIÓ D'EXEMPLARS D'UNA OBRA

La difusió entre el públic d'exemplars d'una obra inclou, entre d'altres, còpies d'obres com un llibre o una pel·lícula en DVD, disponibles per a la compra, lloguer o préstec, o la distribució entre el públic d'una altra mena d'exemplars.

8. Quina mena d'ús no requereix permís?

Ús privat

D'una obra, poden fer-se'n algunes còpies per a ús privat, és a dir, personal. La còpia privada es reemborsarà als titulars de drets com a compensació per còpia privada. D'acord amb la llei, les còpies que es fan en un centre educatiu no corresponen a un ús privat, de manera que, per fer servir l'obra, en general, es necessita permís. No està permès copiar programes informàtics i bases de dades en format digital, ni tan sols per a ús privat.

Citacions

D'una obra, en podem fer citacions directes per incloure-les a la nostra obra, sempre que ens limitem a un fragment i aquesta incorporació la fem amb una finalitat docent o d'investigació, a manera de citació, anàlisi, comentari o judici crític. Quan se cita una obra, se n'ha d'indicar el nom o títol i l'autor.

Comunicació pública en l'ensenyament

Amb caràcter general, per comunicar públicament una obra en l'ensenyament es requereix el consentiment del titular de drets o de l'entitat de gestió que el representa; per exemple, per posar pel·lícules a classe, música, etc.

9. Permisos de centres educatius

Hi ha diverses llicències d'obres disponibles per als centres educatius.

L'autor ha pogut autoritzar l'ús de la seva obra, per exemple, amb una llicència **Creative Commons** o una altra llicència oberta semblant. Aquest material pot fer-se servir d'acord amb les condicions de la llicència.

Per obtenir més informació sobre els drets d'autor i les llicències de centres educatius, visita l'Aula del Dret d'Autor: www.auladerechodeautor.org

Consulta'ns sobre els drets d'autor:
comunicacion@cedro.org
www.cedro.org

L'Aula del Dret d'Autor també té material lúdic i d'altra mena per aprendre i ensenyar sobre els drets d'autor, així com consells didàctics, exemples per citar les fonts, i resums per a l'elaboració de projectes.

Benvingut a l'Aula del Dret d'Autor!